

ARC Agricultural and Rural Convention

"Kansalaisyhteiskunnan tiedonanto Euroopan unionin toimielimille maatalous- ja maaseutupolitiikan tulevaisuudesta"

Marraskuu 2010

Tiivistelmä

Agricultural and Rural Convention (ARC), joka on eurooppalaisten kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden ja niiden verkostojen muodostama laaja liitto, esittää 16. marraskuuta 2010 Euroopan komissiolle ja muille EU:n toimielimille asiakirjan nimeltä "Kansalaisyhteiskunnan tiedonanto Euroopan unionin toimielimille maatalous- ja maaseutupolitiikan tulevaisuudesta" ja esittää siinä Euroopan maatalous- ja maaseutupolitiikan uudistamista koskevat ehdotuksensa. Kyseisen tiedonannon laadintaa edelsi kuuden kuukauden pituinen prosessi, jossa järjestettiin kuulemistilaisuuksia, konferensseja ja neuvotteluja eri puolilla Eurooppaa toimivien kansalaisjärjestöjen välillä (ks. www.arc2020.eu).

Vaadimme sekä maataloutta että maaseudun kehittämistä koskevien toimintalinjojen perusteellista uudistamista. Ehdotamme, että vuodesta 2014 alkaen toteutettaviin toimiin sisällytetään

- **maataloutteen ja elintarvikejärjestelmiin liittyvien toimintatapojen muutos** siirtymällä nykyisin vallitsevasta teollisesta maataloudesta ja keskitetystä elintarviketeollisuudesta laaja-alaiseen kestäväan maatalouteen ja hajautettuun toimintamalliin, jossa painotetaan alueellista ja paikallista elintarvikkeiden tuotantoa ja jalostusta, tiivistämällä viljelijöiden ja kuluttajien välisiä yhteyksiä sekä kiinnittämällä aiempaa enemmän huomiota kansanterveyteen, ympäristöön ja eläinten hyvinvointiin
- **maaseutualueiden taloudellinen, sosiaalinen ja ekologinen elvyttäminen**, joka perustuu yhteisöjen, kulttuurien ja resurssien vahvuuteen ja moninaisuuteen, joka liittyy läheisesti alueelliseen kehitykseen ja jossa otetaan huomioon, että EU:n on sitoutunut edistämään sosiaalista, taloudellista ja alueellista yhteenkuuluvuutta.

Tämä muutosajatus perustuu yhteiseen näkemykseen siitä, että EU:n on lisättävä kestävyttä ja oikeudenmukaisuutta sekä Euroopassa että muualla maailmassa. Meidän on käytettävä maailman luonnonvaroja vastuullisemmin, pysäytettävä biologisen monimuotoisuuden nopea köyhtyminen ja vähennettävä kasvihuonekaasujen päästöjä tuntuvasti. Elintarvikkeiden saanti on varmistettava siten, ettei EU ole riippuvainen muiden maanosien maavaroista. Euroopassa ja sen ulkopuolella on torjuttava köyhyyttä ja epätasa-arvoa, sosiaalista syrjäytymistä sekä alueiden ja ihmisten välisiä suuria tulo- ja elintasoeroja.

Uusi eurooppalainen politiikka

Jotta nämä välttämättömät asiat toteutuvat, ehdotamme, että yhteinen maatalouspolitiikka (YMP) korvataan vuodesta 2014 alkaen yhteisellä maatalous-, elintarvike- ja maaseutupolitiikalla, jonka tavoitteet ovat Rooman sopimuksessa vahvistettuja tavoitteita laajempia. Näitä uusia tavoitteita olisivat elintarviketurva, elintarvikkeiden laadukkuus ja kansanterveys, kestävä maatalous koskevat vaatimukset, ympäristönsuojelu, ilmastonmuutoksen hillitseminen, maaseututalouden vahvistaminen sekä maaseutuyhteisöjen hyvinvointi.

Tämä politiikka on tarkoitus toteuttaa kahden rahaston avulla. Nämä rahastot ovat elintarvikkeisiin ja maatalouteen keskittyvä **Euroopan maatalousrahasto** ja **Euroopan maaseuturahasto**, josta tuetaan koko maaseututaloutta ja alueellista kehitystä. Maatalousrahaston yhteydessä toteutettaisiin lähinnä kaikilla alueilla sovellettavia horisontaalisia toimia, ja maaseuturahastosta tuettaisiin yksittäisten alueiden tarpeisiin sovitettuja toimia.

Euroopan maatalousrahasto

Tulevaa maatalouspolitiikkaa koskevien ehdotustemme keskeisenä vaatimuksena on laaja-alainen kestävä maatalous. Euroopan nykyinen maatalousjärjestelmä ja elintarviketeollisuus eivät mielestämme ole kestäviä. Ne ovat riippuvaisia runsaasta fossiilisten polttoaineiden käytöstä sekä elintarvikkeiden ja eläinten ravintoaineiden pitkistä kuljetuksista. Niissä tuhlataan valtavasti elintarvikkeita, rikotaan usein eläinsuojelunormeja, vaarannetaan maaperän, vesivarojen ja ekosysteemien terveys pitkällä aikavälillä sekä hävitetään jatkuvasti maatalousalan työpaikkoja. Köyhät ja epäsuotuisat viljelymaat menettävät siksi elinvoimaisuutensa.

Vaadimme asteittaista siirtymistä teollisesta maataloudesta kestäväan maatalouteen, joka perustuu maataloustuotannon ja talouden alueelliseen ja paikalliseen monimuotoisuuteen ja jossa uusiutumattomia luonnonvaroja käytetään järkevästi, varmistetaan eläinten hyvinvointi, asetetaan hyvä agronominen ajattelutapa ja agroekologiset innovaatiot maataloutta koskevien päätösten keskipisteeseen sekä saavutetaan ympäristön, yhteiskunnan ja talouden kannalta myönteisiä tuloksia.

Tämän muutoksen on luotava puitteet tuleville maataloustuille. Yleiset tuet, jotka eivät liity kestäviin viljelymenetelmiin tai julkishyödykkeisiin, eivät voi olla poliittisesti perusteltuja. Tuen on oltava palkkio kestävästä käytännöstä ja ympäristön huomioon ottamisesta. Sillä on autettava erityisesti epäsuotuisilla alueilla toimivia maatalousalan pien- ja perheyriytyksiä sekä näin monipuolistamaan maatalo- ja maaseututalouksia.

Tulevassa viljelijöiden tukijärjestelmässä on näin ollen

- määriteltävä selkeästi maatalouden kestävyyttä koskevat vaatimukset ja hyviä käytäntöjä koskevat uudistetut säännöt sekä pantava nämä säännöt asteittain täytäntöön
- jatkettava suorien tukien maksamista täysin uusien perusteiden sijaan, että aiempaa tuotosta ei oteta huomioon, että EU:n eri osissa toimivilla viljelijöillä on yhtäläiset edellytykset ja että tuet ovat alenevia ja edellyttävät kestäviä käytäntöjä
- tuettava pien- ja perheyriytyksiä sekä työvoiman säilyttämistä liittämällä suorien tukien määrä maatalousyrityksen kokoon ja työntekijöiden määrään
- tuettava syrjäisillä, vuoristoilla ja muilla epäsuotuisilla alueilla toimivia viljelijöitä
- kiellettävä muuntogeeniset organismit Euroopan maataloudessa ja elintarvikkeiden toimituksissa
- tuettava taloudellisesti siirtymistä orgaanisiin ja ympäristöä säästäviin viljelyjärjestelmiin.

Lisäksi ehdotamme järjestelmää, jossa myönnetään **kohdennettuja tukia ympäristötoimiin** ja johon sisältyvät

- selkeistä ympäristönormeista riippuvainen yhdenmukaistettu tuki, jota myönnetään luonnonarvoltaan merkittäviä maatalousmaita hoitaville viljelijöille, lampaankasvattajille, metsänhoitajille ja osuuskunnille
- maatalouden ympäristötuet, jotta ympäristöarvoja suojellaan enemmän kuin edellä mainittujen ehdollisten tukien avulla
- viljelytuki Natura 2000 -alueille, joilla tapahtuva maanhoito ei kuulu edellä mainittujen tukien piiriin

- tuki hiilidioksidin sitomiseen esimerkiksi kosteikkoihin, metsämaihin tai pysyviin laitumiin sekä maatalouteen kuuluvien luonnonarvoltaan merkittävien metsämaiden säilyttämiseen
- tuki investointeihin, jotka tehdään vesivarojen hoitoon, viljely- ja metsänhoitojärjestelmien sopeuttamiseen ilmastomuutokseen ja elinympäristöjen suojeluun maatalousyrittäjissä.

Näiden muutosten edistämiseksi ehdotamme **kauppaan, kehitysapuun ja elintarviketarjonnan hallintaan liittyviä uusia toimia**, jotta viljelijät saavat kohtuulliset tulot ja jotta voidaan vastata kestävä kehityksen vaatimuksiin. Näissä toimita

- neuvotellaan uudelleen WTO:n säännöt, jotta oikeus elintarvikeomavaraisuuteen toteutuu
- erotetaan maatalous muista maailmankauppaneuvottelujen aloista
- edellytetään kestävä kehitystä koskevien vaatimusten täyttämistä elintarvikkeiden tuonnissa
- edistetään kasviproteiinien tuotantoa Euroopassa vaihtoehtona proteiinien tuonnille
- varmistetaan kehitys yhteistyön johdonmukaisuus ja lopetetaan elintarvikkeiden vientituet
- tuetaan kehitysmaiden viljelijöitä, jotta voidaan säilyttää kestävä viljelyjärjestelmät ja kehittää niitä
- valvotaan elintarvikemarkkinoita ja varmistetaan niiden avoimuuden lisääntyminen
- lisätään viljelijöiden ja kuluttajien neuvottelupaltaa, jotta he voivat vaikuttaa elintarviketarjontaan ja toteuttaa oikeudenmukaiset elintarvikkeiden hinnat.

Koska kansalaiset kiinnittävät yhä enemmän huomiota **elintarvikkeiden laatuun ja sen terveysvaikutuksiin**, ehdotamme, että maatalousrahastosta myönnetään tukea

- erityisesti lapsille suunnattuihin tiedotus- ja valistuskampanjoihin, jotka koskevat elintarvikkeita, ruokavaliota ja niiden terveysvaikutuksia, kestäviä elintapoja, vastuullista kuluttamista ja niihin liittyviä asioita
- julkisiin hankintoihin ja ateriapalveluihin, joissa käytetään laadukkaita, luonnollisia, terveellisiä, ravitsevia ja lähellä tuotettuja elintarvikkeita, joiden tuotannossa kiinnitetään huomiota eläinten hyvinvointiin
- kaikkien elintarvikemerkitöjen sääntelyn tiukentamiseen, jotta kuluttajat ovat varmasti perillä esimerkiksi kaikkien myytävien elintarvikkeiden alkuperästä, tuotantomenetelmistä ja jalostusprosessista
- kampanjoihin, joilla vähennetään elintarvikkeiden tuhlausta koko ravintoketjussa
- viljelijöille, jotka hoitavat oman karjansa kasvatuksen ja siementen tuotannon.

Euroopan maaseuturahasto

Monet Euroopan maaseutualueet ovat heikentyneet huomattavasti esimerkiksi kollektiivisen maatalouden romahtamisen, kaupankäynnin keskittymisen ja nuorten poismuuton vuoksi. Tämä lisää alueiden välisiä eroja, aiheuttaa massamuuttoa, pienentää sosiaalista pääomaa ja johtaa joillakin alueilla arvokkaasta viljelymaasta luopumiseen sekä maatalouden ylläpitämien ympäristö- ja kulttuuriarvojen katoamiseen.

Ehdotetussa **maaseutualueiden elvyttämisessä** on keskityttävä sekä taloudelliseen että sosiaaliseen kehitykseen, innovointiin ja taitotietoon, ja siinä on hyödynnettävä muita EU:n toimintalinjoja ja resursseja.

Maaseuturahasto käsittäisi näin ollen seuraavat **maaseututalouden vahvistamista ja monipuolistamista** koskevat toimet:

- toimet, joilla parannetaan pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuuksia hankkia maata ja pääomaa

- tuen myöntäminen maatalan sukupolvenvaihdoksiin ja uusille viljelijöille, myös eläkkeelle jääville viljelijöille, yhteisölliseen maatalouteen sekä paikallisviranomaisten toimiin, joilla ylläpidetään paikallista kestävästä maataloutta kaupunkialueilla ja niitä ympäröivillä alueilla
- maatiloiden nykyaikaistaminen, jotta voidaan edistää tuotannon tehostamista, siirtymistä kestäviin käytäntöihin tai maatilatoiminnan monipuolistamista
- EU:n huomion kiinnittäminen metsätalouteen painottaen työpaikkojen luomista metsämaan kestävästä hoidon, metsämaasta saatavien tuotteiden käsittelyn ja ympäristötoimien avulla
- investointi maaseutualueiden tietoliikenneinfrastruktuuriin
- paikallisyhteisöjen, maankäyttäjien ja yritysten toimet, jotka koskevat energiansäästöön tai uusiutuvan energian tuotantoon erikoistuneiden yritysten perustamista tai kehittämistä
- maaseutumatkailun kehittäminen esimerkiksi ympäristön ja lisäarvon kannalta
- perus-, ammatti- ja oppisopimuskoulutus sekä vastaavat järjestelmät, täydennyskoulutus, neuvonta- ja valistuspalvelut sekä vertaisryhmätoiminta.

Tämän talouskehitystä koskevan laajan lähestymistavan yhteydessä on toteutettava seuraavia toimia, joilla tuetaan **elintarvikkeiden alueellista ja paikallista tuotantoa ja jalostusta**:

- perustetaan alueellisia ja paikallisia elintarvikejärjestelmiä, kuten maanviljelijöiden markkinoita, yhteisiä myyntipaikkoja, yhteisön tukemia maatalousjärjestelmiä ja aktiivinen Euroopan laajuinen verkko hyvien käytäntöjen vaihtamiseen tällaisissa järjestelmissä sekä vahvistetaan näitä järjestelmiä
- tuetaan alueellisten tuotemerkkien kehittämistä ja alueellisten tuotteiden merkitsemistä, jotka perustuvat EU:n laatujärjestelmään (SAB/SMM/APT), Euroopan hyvin monimuotoiseen ruokaperinteeseen ja -kulttuuriin sekä niihin liittyviin kulttuuriperinnön osatekijöihin
- tarkistetaan EU:n säännöksiä, jotta mikroyrityksille sekä pienille ja keskisuurille yrityksille voidaan myöntää perusteltuja ja valvottuja vapautuksia esimerkiksi hygieniasta ja teurastusta koskevista säännöksistä.

Maaseuturahaston avulla on myös **vahvistettava maaseutuyhteisöjä sekä maaseutualueiden palveluja ja infrastruktuuria**. On sovellettava dynaamista ja innovatiivista lähestymistapaa kehitettäessä niin kutsuttuja syrjäisiä tai epäsuotuisia alueita, joilla voi olla keskeinen merkitys asukkailleen ja jotka voivat olla hyvinkin suotuisia kulttuurin, ympäristön ja muiden seikkojen kannalta. Tässä yhteydessä on

- lisättävä maaseutualueiden sosiaalista pääomaa sekä maaseutuyhteisöjen mahdollisuuksia osallistua paikallishallintoon ja paikallisiin kehitysprosesseihin
- tarjottava ja vahvistettava maaseutupalveluja ja infrastruktuuria
- tunnustettava kaupunkien keskeinen asema monien maaseutualueiden yhteiskunta-, kulttuuri- ja talouselämän keskuksina, säilytettävä monipuoliset ja laadukkaat palvelut sekä varmistettava kaupunki- ja maaseutualueiden läheinen yhteys ja keskinäinen tuki
- sovellettava uutta, radikaalia lähestymistapaa sellaisten yhteisöjen sosiaalisen elinvoimaisuuden säilyttämiseen, jotka perustuvat vakiintuneisiin kotitarveviljelyn ja osittaisen kotitarveviljelyn malleihin
- sovellettava uusia, innovatiivisia lähestymistapoja, jotta voidaan vastata köyhien ja heikossa asemassa olevien tarpeisiin, mikä lisää näiden yhteisöjen kollektiivista luottamusta ja parantaa siten niiden valmiuksia tehdä aloitteita jäsentensä elämän parantamiseksi.

Ehdotamme, että maaseuturahastosta tuettavissa toimissa keskitytään alueita pienempien yksiköiden yhdenmukaiseen kehittämisstrategioihin, jotka laaditaan ja joita hallinnoidaan monialaisten alueellisten kumppanuuksien yhteydessä.

Tutkimus, kehitys, koulutus ja innovointi

Uuden yhteisen maatalous-, elintarvike- ja maaseutupolitiikan on tarjottava

- EU:n kahdeksannen puiteohjelman kautta rahoitusta soveltavaan tutkimukseen, kehittämiseen ja innovointiin, joita kannattamiemme toimien toteuttaminen edellyttää
- EU:n laajuisia ja kansallisia dynaamisia ohjelmia tiedotusta, koulutusta sekä ajatusten ja hyvien käytäntöjen vaihtoa varten: tässä prosessissa eurooppalaisen maaseudun kehittämisverkostolla ja kansallisilla maaseutuverkostoilla on oltava huomattavasti aktiivisempi ja avoimempi rooli.

Hallinto, rahoitus ja täytäntöönpano

Ehdotettujen toimien tehokkuus edellyttää ennen kaikkea hyvää hallintoa ja täytäntöönpanoa sekä riittävää rahoitusta. Uuteen yhteiseen maatalous-, elintarvike- ja maaseutupolitiikkaan olisi osoitettava suurin piirtein sama osuus EU:n talousarviosta kuin nykyiseen yhteiseen maatalouspolitiikkaan. Maaseutualueiden on saatava varoja myös muista EU:n rahastoista, kansallisilta, alueellisilta ja paikallisilta viranomaisilta sekä yritys- ja yksityissektoreilta. Uudessa politiikassa on

- luotava EU:n laajuinen strateginen toimintakehys yhteiselle maatalous-, elintarvike- ja maaseutupolitiikalle, joka on sovitettu täysimääräisesti yhteen alue-, koheesio-, sosiaali- ja kalatalousrahastojen kanssa
- kannustettava jäsenvaltioita/alueita kehittämään omat strategiset puitteensa, joissa otetaan huomioon EU:n laajuinen strateginen toimintakehys ja joissa eri toimintaohjelmat täydentävät toisiaan
- annettava alueita pienempien yksiköiden kumppanuusohjelmille valmiudet laatia ja panna täytäntöön alueellisia kehittämisstrategioita sekä valtuudet toteuttaa kaikki viiteen mainittuun EU:n rahastoon liittyvät merkitykselliset toimet etenkin ehdotetun maaseuturahaston yhteydessä
- otettava maaseutuyhteisöt ja niitä edustavat järjestöt aktiivisesti mukaan kehitysohjelmien laadintaan ja täytäntöönpanoon paikallisella tasolla ja alueita pienemmissä yksiköissä.

**Tämä on tiivistelmä tiedonannon pitemmästä versiosta, joka on saatavilla ARC:n internetsivustolla www.arc2020.eu.